

NU BREEKT MIJN PIJP!

Nadine Monfils

Nu breekt mijn pijp!

Het dolle detectivewerk van
Magritte en Georgette

Vertaald door Petra Van Caneghem

Horizon

'Elk beeld van Magritte
is een kijk op het mysterie;
het mysterie biedt
alleen een kijk op hem.'
Bernard Noël

'Je maakt slechts één ding waar,
dat zijn je dromen.'
Jacques Brel'

Voor Philippe Di Folco (die ik heb ontmoet in La Midinette,
onze bistro in Montmartre), dankzij hem heb ik mijn uitgever
leren kennen.

Voor mijn vriend Alain Berenboom,
zonder hem had ik deze reeks nooit kunnen schrijven,
en voor mijn Belgische zusje Anne Gruwez.

Tot slot ook voor mijn vriend Bernard Noël,
die een speciaal plekje in mijn hart heeft,
hij heeft me begeleid in de wereld van de bolhoeden.

1.

Wie kon die brief in haar zak hebben gestopt?

In gedachten verzonken zat Madeleine aan een tafeltje op het terras van de Roy d'Espagne, waar ze serveerster was. Ze had lunchpauze en haalde even een frisse neus. Ze genoot van het uitzicht op de Brusselse Grote Markt, omringd door gildehuizen. Volgens de overlevering sprong de architect van de top van het belfort naar beneden toen hij zag dat de toren van het stadhuis niet helemaal in het midden van het gebouw stond.* Madeleine geloofde in overleveringen. Ze was gek op verhalen die je mee op reis namen, weg uit de dagelijkse sleur die met zijn kleine tandjes aan het leven knaagde, die vieze rat die haar met een glimlach in de val had gelokt. Die val, dat was haar echtgenoot, kantoorklerk, zo stipt als een Zwitsers horloge waarvan ze na enkele jaren huwelijk met veel plezier de wijzers had willen losrukken.

Voor de duizendste keer maakte ze de dunne blauwe envelop open. Ze kreeg niet vaak de kans om weg te dromen! Tussen haar werk en het huishouden viel maar weinig stormachtigs te beleven. Haar man had nooit lieve kattebelletjes geschreven. Hij was aardig, dat wel, maar romantiek was niet aan hem besteed. En telkens wanneer hij op de televisie een liefdesscène zag, moest hij giechelen.

* De vleugels van het stadhuis zijn met opzet asymmetrisch. De hele aanleg van de Grote Markt berust op alchemistische symbolen. De beelden op het dak verwijzen naar de vrijmetselaarsloges.

Een nerveus lachje. Madeleine was met hem getrouwd omdat hij op zijn twintigste best wel een knappe kerel was geweest. Hoewel hij intussen wat dikker was geworden, had hij nog steeds iets charmans. Of noem het eerder een zekere allure. Hij hield van mooi gesneden pakken en kwam elegant voor de dag. Toch kon ze zich niet van de indruk ontdoen dat ze na verloop van tijd onzichtbaar was geworden. Haar attente sprookjesprins was een kikker geworden nog voor hij haar in zijn gouden koets had meegevoerd. Een keer naar de Noordzee, dat was het, en niet in een koets, maar in een karretje dat hortend over de weg kroop. Ze waren er een weekend gebleven. Zij op het strand, hij in de kroeg. En de zee die geruisloos aan kwam rollen.

Dus proefde Madeleine van deze heerlijke verrassing, blauwe woordjes die haar deden denken aan de Mariasnoepjes uit haar kindertijd, die ze op haar tong liet smelten. Wat smaakten ze heerlijk! Voor het eerst sinds lang stond ze zichzelf toe te dromen. Wie had de woorden geschreven die maar door haar hoofd bleven dansen, stoute duveltjes die met venijn besprenkelde woorden spuwden? Want ze wist dat het een gevaarlijk spel was. Maar ze hield er wel van, eindelijk wat pit in haar kleurloze bestaan.

Er speelde een geheimzinnige glimlach om haar lippen waar haar collega's niet naast konden kijken. Ze joegen haar op de kast met hun 'O, ze is verliefd!' Madeleine hield haar mond. Een geheim maakt je aantrekkelijk en mooi.

Ze was de stamgasten en zelfs de obers gaan observeren, vroeg zich af wie van hen verliefd op haar was geworden. Want het kon alleen maar een van hen geweest zijn die de brief in haar zak had laten glijden. Of...? Maar wie anders? Misschien een van de passagiers van tram 33 die ze nam naar het werk? Of misschien wel haar man... Nee! Onmogelijk, die goedgezak dacht alleen maar aan zijn eigen gemak. Zodra hij na het werk weer thuis was, trok hij de koelkast open, nam een biertje, schoof zijn voeten onder de tafel en wachtte met één oog op de loeiharde televisie tot het eten was

opgediend. Ze hadden al eeuwen niet meer met elkaar geslapen. En dat kwam Madeleine goed uit. Ze wilde zijn vlezige handen niet meer op haar lichaam voelen.

Sinds ze de brief een paar dagen geleden had gekregen, was ze weer koket geworden, zoals toen ze nog een jong meisje was en haar wereld alleen maar bestond uit rozengeur en maneschijn.

Ik observeer je nu al even, maar toch vrees ik dat ik met mijn 'ik hou van jou's' zal blijven zitten, want je bent getrouwd. Toch wil ik je zo graag ver weg meenemen, naar Amerika of nog verder. Je bent zo mooi, je bent mijn hele leven.

PS: Op een dag, als je dat wilt, kunnen we elkaar ontmoeten.

Madeleine las en herlas de zoete woordjes die uit de hemel waren komen vallen. O nee, ze leefde niet in de hel, nee, dit was erger. Ze zat vast op een plek waar het vuur was gedoofd.

Zelfs de bloemen op haar jurkje waren verwelkt...

2.

Een waterig zonnetje streefde de straten van Brussel. René Magritte dacht aan het kerkhof waar het spookte en waar hij als kind graag ging spelen, samen met het meisje dat hij nooit uit zijn hoofd heeft gekregen. De kinderen vonden het heerlijk om de roestige hekken open te duwen en naar de grafkelders af te dalen. Toen ze op een dag uit het duister weer omhoogklommen, merkte René een kunstenaar in het volle licht op. Hij zat te schilderen in een pittoresk steegje, zuilen van natuursteen op een tapijt van bronskleurige bladeren. De bomen huilden droge tranen om de verloren lente, net zoals oude besjes in een koekendoos tussen de foto's van hun overledenen rommelen. Daar, op het kerkhof van Soignies dat intussen niet meer in gebruik is, beseftte Magritte dat schilderkunst vaag iets magisch was en dat de schilder begiftigd was met bovennatuurlijke krachten.

Ook nu nog zag hij in een wolk in de lucht soms de rode schoentjes van het meisje op het kerkhof. Hij hield van de stad, de trams die bij elke halte rinkelden, de geplaveide straten, de parken waar het heerlijk rustig was, de oude cafés met een toog waarop grote bierglazen stonden, het Brussels dat er gonsde, zo zoet als een suikerwafel.

Weggedoken in het donkere kostuum van de gegoede man, de vierkante schouders lichtjes naar achteren, kruiste Magritte de notaris, die naar zijn kantoor beende. Hij raakte bij wijze van groet even zijn bolhoed aan. Dat volstond. In het beste geval gunde hij de dames een 'Goeiedag mevrouw, wat een weer toch'. Hij hield niet

van gekwebbel en strooplikkerij. De enigen bij wie hij zichzelf kon zijn, waren de kunstenaars uit zijn vriendengroepje: Paul Colinet, Marcel Lecomte, Paul Nougé, componist André Souris, Camille Goemans en zijn rechterhand Louis Scutenaire.* Bij hen voelde hij zich weer de schooljongen van vroeger. Maar niet alleen dat... Op zondag kwam het groepje – dat zich ‘het genootschap van het mysterie’ noemde – samen en vertelde René over zijn ideeën, de beelden die hij voor zijn ogen zag en waarvan hij soms schilderijen maakte. En zij stelden titels voor, waar hij vaak rekening mee hield. Maar niet altijd...

René Magritte zag hen in hun stamcafé, het Goudblommeke in Papier,** niet ver van de Grote Markt en gemakkelijk te herkennen aan de smeedijzeren takken die de gevel sierden. De plek was het toevluchtsoord van de surrealisten geworden en ademde charme: een vergeten fluitketel op de oude Godinkachel, verweerde eikenhouten tafels waar de stamgasten hun dronken dromen hadden achtergelaten als rode ballonnen waarvan je het touwtje nooit loslaat; de schilderijen, collages, aforismen en bijeengeraapte spullen her en der vormden een heerlijk rommeltje. In dit zwanspaleis zwaaide Gérard Van Bruane – Geert in het Vlaams – de plak. Hij was een al even grote grappenmaker, anarchist, dichter en sjacheraar als zijn stamgasten. Je wist meteen wat je had aan deze dekselse man, die zichzelf liet fotograferen met een degen en een teil op zijn hoofd! Dit stokoude rariteitenkabinet vol ‘brol’, rommel, leek wel het nachthemd van een prostituee die de pensioengerechtigde leeftijd had bereikt

* Scutenaire overleed op de dag af twintig jaar na zijn vriend Magritte, terwijl hij naar een film keek over zijn vriend! ‘Toevallig’ ligt hij begraven op hetzelfde perceel op het kerkhof van Scharbeek. De toenmalige bewaarder noemde Magritte ‘die schilder met zijn vloekende kleuren’. Toeval bestaat niet...

** Het Goudblommeke in Papier is een instituut. Deze bijzondere plek bestaat nog steeds en ligt in de Cellebroersstraat op het nummer 55, op loopafstand van de Grote Markt. Als je goed kijkt, zie je misschien een bolhoed aan de kapstok hangen.

en deed denken aan grootmoeders woonkamer. Hier voelde je de vrijgevigheid, herinneringen en het zinneliefje aan een hoekje van de toog. Kleine lampjes verspreidden er een gelig kaarslicht, verlichtten hier en daar uitspraken als 'Ieder heeft recht op vierentwintig uur vrijheid per dag'.

René ging maar zelden wandelen met zijn bolhoed op, hij droeg liever een slappe vilthoed. Alleen heel af en toe, wanneer er een fotograaf langskwam, zette hij een bolhoed op. Of wanneer hij daar zin in had, zoals vandaag. Hij was opgewekt omdat hij had afgesproken met zijn vrienden. Een partijtje schaken, enkele schuimende bier-tjes en het idee dat hij graag met hen wilde delen, een onverwacht beeld dat hij niet in een van zijn dromen had gezien, maar tijdens een helder moment toen hij 's nachts of in de vroege ochtenduren wakker was geworden. Dat was ongetwijfeld de reden waarom hij graag lang in bed bleef liggen. René was geen ochtendmens. Wie zegt dat 'de toekomst toebehoort aan wie vroeg opstaat', wel, die verkoopt onzin.

De vrienden zaten er al, een beetje aangeschoten. Maar nuchtere ideeën missen een streepje poëzie.

Magritte hing zijn bolhoed aan de haak en ging op een zware stoel zitten, zo een die je liever niet op je kop krijgt tijdens een café-ruzie. Hij had zin in een trappist, niets beter dan een abdijbier-tje om in gesprek te raken met de monniken! René had het niet voor de kerk en maakte een lange neus bij wijze van zegening voor de onvergelykbare smaak van dit goddelijke brouwsel.

Hij wachtte tot Geert, die grapjes stond te maken met een klant, hem had bediend om zijn idee te delen met zijn vrienden.

'Hé, sjacheraar Geert, ik heb dorst!' toeterde hij.

Magritte was geen stevig drinker, maar kon een bier-tje bij gelegenheid wel smaken. Trouwens, bier is voor de Belgen geen alcohol.

Geert hoefde niet te vragen wat René wilde, de cafébaas kende zijn kudde en zette een Leffe op de tafel.

De anderen keken hem aan, wachtten op het moment dat hij

hun het voorwerp van zijn hersenspinsels zou onthullen. Ze kenden hem goed en wisten al zodra hij de deur had opengeduwde, of hij iets van plan was met zijn penselen of niet. Magritte was een doos van Pandora op zich. Hij borrelde en bruiste!

‘Vanmiddag heb ik in het zonnetje een vrouw gezien die in het gezelschap van haar lichaam op de tram stond te wachten.’

‘Je bedoelt dat je te veel ophad en dubbel zag’, grapte Colinet.

‘Nee, nee’, viel Magritte hem in de rede. ‘Ik heb haar echt gezien.’

‘Misschien had ze een tweelingzus?’

‘Nee, het leek alsof haar geest naast haar stond.’

‘Hij heeft visioenen, ik zeg het jullie’, lachte Scut.

‘Ze had lang blond haar en droeg een jurk met bloemetjes. Ze was prachtig!’

‘Heb je iets tegen haar gezegd?’

‘Wat denk je zelf? Ik kon haar niet weerstaan. Ze keek me aan met die grote groene ogen van haar en...’

‘En wat heeft ze gezegd?’

‘Niets. De tram was er.’

‘Geen mazzel dus’, zuchtte Marcel Mariën.

‘Toch wel’, antwoordde Magritte. ‘Zo blijft ze nog steeds een beetje mysterieus.’

3.

Terwijl haar man in het café zat, zette Georgette Magritte het huisje in de Mimosastraat in Schaarbeek aan kant. Ze borg alle voddens op, met andere woorden, ze plooide de winterkleding op en stopte ze in een kast op zolder. De lente liet zich al voelen en de paasklokken hingen in de lucht. De poetsvrouw kwam op donderdag, al twintig jaar hetzelfde ritueel, dus moest alles kraaknet zijn. Omdat ze niet meer van de jongsten was – ze ging bijna met pensioen – vond Carmen dat ze wel genoeg had gedaan en dat ze het verdiende om wat op adem te komen. Haar taak was naadloos overgegaan in het inspecteren van de afgeronde werken. Zodra ze er was, liep ze goedkeurend rond, haalde een vinger over de meubelen en sprak Georgette vermanend toe bij het kleinste stofje dat aan haar gelakte nagel bleef hangen. Gelukkig maar dat ze zich niet bukde om onder de kasten te kijken. Te vermoeiend, en je kreeg er spierpijn van. Als haar inspectieronde klaar was, ging ze op de bank liggen, zette de televisie aan en wachtte op haar kopje koffie met een speculaasje, nooit zonder!

Mevrouw Magritte was niet haar enige klant. Carmen had dus wel wat verhalen zitten. Heerlijk roddelen... Voor Georgette het geknipte moment om wat nieuwtjes te sprokkelen over de burens en zelfs over die van wat verderop, want Carmen wist alles.

Georgette was verzot op kakelverse feitjes, net zoals haar René, die als kind al met zijn neus in Amerikaanse detectives had gezeten, Nat Pinkerton en Nick Carter, zo erg zelfs dat hij in zijn jeugd onder

het pseudoniem Renghis* zelf politieromans was gaan schrijven. Hij was ook gefascineerd door Zigomar en Fantômas. Zijn idool was Edgar Allan Poe, van wie hij de mysteries verslond.

Georgette kon niet wachten tot het weer donderdag was. En ze zich kon verlekken aan de roddels van Carmen, die er veel krullen omheen weefde, maar ook de spelden niet vergat, zodat ze wat prikkjes kon uitdelen. Ze vond het vooral leuk om de burgerij door de mangel te halen, een klein beetje genoegdoening na een leven van dienstbaarheid, gebogen ruggen en een steek onder water hier en daar, omdat zulke mensen de armen vertrappten en met opgeheven neus naar hun zondagse pak kijken, alsof ze zo uit de vuilnisemmer komen gekropen. Je snapt het al, Carmen had bloed geroken.

‘Ik ben te oud geworden om me op de kop te laten zitten’, toeterde ze.

Dus, die dag borg Georgette haar wollen kleding op zolder op toen ze achter in een van de laden een foto vond. Een van de ‘blauwe bioscoop’,** waar ze René had leren kennen... Ze was twaalf, hij vijftien. Hoe kan een doodgewone foto je zo terugwerpen in de tijd, halfvergeten details naar boven halen en je weer van je eerste liefde laten proeven, je emoties nog zo intens als toen je ze voor het eerst beleefde? Georgette zag zichzelf weer, haar hand in die van René, een klein meisje, betoverd door deze vreemde, onwillige snuiter. Dat hij ooit haar echtgenoot zou zijn, de liefde van haar leven en een wereldberoemd schilder, daar had ze nog totaal geen idee van! Hij had nog steeds dat ‘getormenteerde gezicht, niet dat van een ascet of een romanticus, maar wel van zo’n oude, melancholische, schalkse Chinees op een porseleinen vaas. En ook iets van de draak uit verhaaltjes’, zo had hun vriend Scutenaire hem terecht omschreven.

Plots tuimelden alle beelden van die blauwe bioscoop, die ook

* Renghis, samentrekking van zijn voornamen René en Ghislain.

** De paardenmolen van de blauwe bioscoop was overgenomen door Jean Richard, die hem in zijn pretpark in het Franse Ermenonville zette.

wel de ‘paardenmolensalon’ werd genoemd en waar boven de deur een paardenkop hing, door Georgettes hoofd, als een film die teruggespoeld wordt. De coupés rond de paardenmolen binnen waren ingericht met met fluweel beklede sofa’s. Terwijl de kinderen plezier maakten, hielden de ouders hen bij een glas in het oog en de jongeren kwamen er met hun liefde bij zitten. Het was duur, dat wel, maar toch wilde iedereen erheen. Georgette zag zichzelf weer met René op de houten paarden die op en neer gingen in de molen met zijn in de boenwas gezette eiken vloer. Ze keek naar hem in de spiegel waarmee de wanden waren bekleed. Toen al bewonderde ze hem. Hij had altijd al een bijzondere uitwerking op haar, een vleugje magie, zoals ook later in zijn schilderijen.

Georgette was heel knap, haar bijna transparante ogen gaven je zin om in de zee te springen. Magritte was er meteen in verdronken toen hij er voor het eerst in keek. Voor altijd. Misschien waren het wel de ogen van Georgette die hem de liefde voor mysterie hadden gegeven, voor intrigerende verhalen waarin iedereen naar een antwoord zocht. Maar ook hij had er geen. En als hij er wel had, dan liet hij ze liggen op de bodem van het zeegroene meer van zijn onderbewuste, daar waar ook je grootste verdriet ligt. Dat waar geen woorden voor zijn.

Het was stil op zolder, maar Georgette hoorde het slepende deuntje van het mechanische orgel van de blauwe bioscoop, met het muzikantje dat kornet speelde. Ze zag weer mensen die slingers en confetti gooiden, rook die specifieke geur van de paardenmolen die draaide op stoom en zag de machinist briketten op het vuur gooien.

René en zijn kwieke blik, altijd klaar om een grapje te maken. Vast om te verstoppen dat hij bang was om te romantisch te zijn...

Toen ze klaar was met opruimen, daalde Georgette af naar de salon waar René graag schilderde. Hij had de zolder als zijn atelier kunnen inrichten, maar daar had hij niet aan gedacht. Het idee alleen al om naar ‘kantoor’ te gaan, die verplichting. Niets voor hem! Dus had hij zijn ezel en zijn schildersmateriaal tussen de haard

en het raam gezet, bij de tafel, tussen de pendules die Georgette zo leuk vond. Hij wilde tussen de mensen zitten. Als er iemand op de deur klopte, deed hij met een glimlach open. Hij was niet zo een van die kunstenaars die je niet durft te storen, omdat je hen dan uit hun bubbel haalt, uit hun quasi heilige inspiratie waarmee ze de wereld gaan veranderen. Helemaal niet, hij leefde van die onverwachte onderbrekingen. Ze waren zijn voedsel.

Georgettes oog viel op een tekening van een jonge vrouw met lange blonde haren, die op de tram wachtte. Naast haar stond een identieke vrouw, in dezelfde jurk met bloemen.

Op die ene keer na dat een bevriend advocaat een portret van zijn dochter had besteld, had Magritte altijd alleen zijn vrouw als model geschilderd.

Georgette voelde een steek van jaloezie, de drang om de frisse bloemetjesjurk stuk te scheuren en er grafkransen van te maken.

Maar ze was te verstandig om zich te laten meeslepen door dergelijk kinderachtig gedrag en ging met hun dwergkeesje Jackie op de bank zitten. Ze streelde afwezig haar witte vacht, het was haar vertrouweling, het kind dat ze nooit met René had gekregen.

4.

Magritte had tram 33 naar huis genomen en hoopte stiekem dat hij de vrouw met de bloemetjesjurk nog een keer zou zien. Hij vroeg zich af waar zijn visioenen vandaan kwamen. Was het zijn verbeelding die nog een laatste keer trappelde voor hij wakker zou worden, dat goddelijke moment waarin hij haar had gezien, dat wilde viooltje, op de juiste plek, badend in het stofferige licht dat haar doorzichtig maakte, onwerkelijk, in haar luchtige jurk die rimpelde in het briesje? Of was het een luchtspiegeling? En wat als het meisje alleen in zijn hoofd bestond? Hij hoopte dat hij haar zou weerzien. Gewoon, zo wist hij dat hij niet gek was. Helderziendheid en zo, dat vond hij maar vreemd. En trouwens, vond hij die vragen waarop er geen antwoord was niet net leuk? Nog een beetje mysterie, een wazig beeld van een moment van verdwazing...

Hij had iets vreemds gevoeld toen hij voor dit wezen stond. Hij voelde dat ze gevangenzat in haar leven. Had ze ervoor gekozen? Soms, zo dacht hij, neem je de verkeerde weg, volg je een luchtspiegeling, en ben je ervan overtuigd dat je er niet uit loskomt. Maar vrijheid is een geestestoestand. De echte tralies zitten vanbinnen, wij brengen ze aan of laten anderen de kooi dichtgooien. Wat deed hij meer met zijn personages dan ze uit hun sombere bestaan halen en in een droomwereld projecteren? Daar was het niet nodig om je te verantwoorden bij jaloerse omstanders die de sleutel niet gevonden hebben... Dat was een van de redenen waarom hij ervan gruwde als men hem vroeg wat hij had willen zeggen. Erger nog, dat mensen

zijn doeken psychologisch wilden analyseren. Vreselijk! Hij, die lak had aan zekerheden, hij verafschuwde de psychologie die probeerde binnen te dringen in de gedachten en emoties in een poging een mysterie te verklaren.

Een enkel mysterie: de wereld!

Hij was ervan overtuigd dat kunst, echte kunst, geen uitleg behoefde. Kunst had genoeg aan zichzelf. Wie een kunstwerk overlaadt met woorden, vult een leegte in het werk op en zoekt een illusie. Alleen holle geesten worden bedrogen.

Had hij, toen hij de vrouw twee keer zag, niet de kern van haar probleem aangeraakt: ontsnappen aan zichzelf?

Hij voelde ergens ook een soort van platonische liefde voor de mensen die op zijn doeken tot leven kwamen. Is er een liefde sterker dan die welke niet bevredigd wordt? Omdat die nooit een ontgoocheling kan zijn.

Magritte hield van het idee dat deze vrouw onbereikbaar was.

Zou hij haar opgemerkt hebben als ze een andere jurk had gedragen? Waarschijnlijk niet. En plots wist hij wat het vlammetje van zijn verbeelding had aangewakkerd. Een herinnering uit zijn kindertijd, diep begraven, in de oude speelgoedkoffer die hij nooit openmaakte. Hij haatte het verleden en de toekomst, leefde alleen in het heden.

Hij zag zijn moeder, Régina, in een jurk met bloemen, bijna identiek aan die van de vrouw met de lange blonde haren. Bloemen die hij graag kneusde terwijl hij samen met zijn broertjes Paul en Léopold kattenkwaad uithaalde. Vooral Paul... Ze vonden het heerlijk om rotjes te laten ontploffen in hondendrollen en intussen strijdkreten te roepen of mest in de toiletten te gooien zodat ze zouden overlopen of om zich verkleed als spook te verstoppen in deuropeningen en voorbijgangers aan het schrikken te brengen... Zijn moeder vond het het ergst wanneer hij op de trappen voor hun huis de mis opdroeg als een bezetene, de toeschouwers geschokt, een kruisteken slaand en hun mond afkeurend vertrokken. In Châtelet

bij Charleroi, waar de broers Magritte waren opgegroeid, werden ze de *tchawkîes* genoemd, Waals voor ‘door de duivel bezeten’. Voor de vroom katholieke Régina was dit, in tegenstelling tot die ongelovige man van haar, telkens een vuistslag. Heiligschennis. Ze had haar losbandige jongens niet in de hand, maar ze was wel gek op hen en vergaf hun alles. Maar de genadeslag kwam toen hun vader hen verplichtte te spugen op het kruis van hun moeder...

Later beseftte Magritte dat ze nooit glimlachte, op geen enkele foto. En hij stopte haar diep weg in zijn onderbewuste. Maar het bloemetjesjurkje had de herinneringen die hij achter slot en grendel bewaarde, vrijgelaten. Trieste lente.

Op een dag was Régina vertrokken, ze kwam nooit meer terug...

5.

Er stond een zonnetje aan de hemel, zo rond als een snoepje, en Madeleine kreeg er zin van om te gaan wandelen in de tuin. Daar waar haar man nooit kwam. Hij zat altijd aan zijn tv gekluisterd. Het was maandag, sluitingsdag voor de Roy d'Espagne. Het opgezette paard aan de voet van de trappen van de bekende brasserie mocht wat rusten...

De man van Madeleine, handelsvertegenwoordiger, was gaan werken. Gelukkig maar! Een dagje vrijheid. Een geschenk uit de hemel. Madeleine genoot van de momenten van stilte en rust. De geur van bloemen, de kwetterende vogels. Maar ze voelde zich alleen. Heel alleen. Door haar werk kon ze maar weinig vriendinnen maken en wanneer ze 's avonds laat weer thuis was, rolde ze zich op in haar bed, naast de lomperik die met open mond lag te snurken. Madeleine dacht aan een liedje van Arletty: *'La femme est faite pour l'homme, comme le pommier pour la pomme...'* De vrouw is gemaakt voor de man zoals de appelboom voor de appel. Je zegt het! Als je het lekkerste ophebt, heb je alleen nog maar een klokhuis over.

Sinds ze dat mysterieuze briefje had gekregen, had Madeleine weer zin in het leven gekregen en hoopte ze dat de pompoen zou veranderen in een koets. Alleen gebeurde dat uitsluitend in sprookjes.

Wat zou het ook! Ze kende de brief inmiddels uit het hoofd, zo vaak had ze hem gelezen en opnieuw gelezen. Ze had hem diep in haar zak gestopt, als een waardevolle schat, want op wat je doet dromen staat geen prijs.

Wat was de auteur van deze liefdesbrief voor iemand? Mooi, zeker, dat moest wel om zo te schrijven. Groot, slank, een nonchalante tred van een man die met een parfum van *Duizend-en-een-nacht* naar het land van de zintuigen reist, de zachtheid van de wereld opnieuw uitvindt.

Wat had hem aangetrokken in haar, die doordeweekse serveerster, haar haren bijeengebonden in een paardenstaart – dat wilde de uitbater, omdat dat properder was –, een bleke teint, melancholisch voor zich uit starend, waardoor ze onzichtbaar was geworden voor de blik van anderen? Madeleine was een van die onooglijke stoffes waar je tegenaan botst zonder je te verontschuldigen, alsof ze niet bestond.

Als ze een dag school miste, dan duurde het even voor de leraar doorhad dat er iemand ontbrak. Een van haar klasgenootjes had ooit gezegd: ‘Je lijkt op een plant die nooit in bloei staat.’ Dat kon wel kloppen, Madeleine had geen kinderen kunnen krijgen. Zou dat iets veranderd hebben? Als ze afging op haar collega’s zijn kleintjes dodelijk voor de liefde, en daarna is je huwelijk rijp voor de vuilnisbelt. Ach wat, ze zou iemand gehad hebben om van te houden. En misschien had het kleintje ook van haar gehouden? Na al die jaren van droogte voelde ze zich leeg en nutteloos. En zie, een snelle krabbel was genoeg om Sneeuwwitje wakker te kussen. Een kus van inkt.

Ze stond op uit de rotanstoel en ging, zoals altijd wanneer ze naar de tuin ging, wieden in het bloembed, haar grote trots, dat haar man zelfs nog nooit had opgemerkt. Elke zondag in de lente vulde Madeleine de grote vaas op de buffetkast met bloemen. Nooit zei hij: ‘Hé, dit is mooi!’ Roger liep er zonder een woord voorbij. Weet je, sinds hun eerste huwelijksverjaardag, toen hij haar met een bos bloemen had opgewacht, haatte hij bloemen. Zij was het vergeten en was pas laat thuisgekomen. Hij had nooit geweten waar ze de hele avond had gezeten. En de bos amaryllissen, die had hij in de vuilnisbak gegooid.

Zij had op een bankje bij Brussel-Zuid zitten huilen, had zich

voorgesteld hoe het zou zijn als ze op de eerste de beste trein zou stappen, weg van hier, ver weg van het huwelijk dat haar aan een prikkeldraad van verveling had geregen. Ze leek op een van de meisjes op een schilderij van Paul Delvaux, verloren in een groot, leeg station, wachtend op een trein die haar naar nergens bracht. Als je verdriet hebt, maakt het niet uit naar welk land je vlucht. Al je verdriet dat je niet hebt kunnen verdringen, neem je gewoon mee in je grote koffer.

Madeleine had de verpieterde bos bloemen de volgende ochtend in de vuilnisbak gevonden. Ze was kwaad geweest op zichzelf en was nooit meer naar het station gegaan om te dromen van onmogelijke reizen. Ze had geleerd haar ogen te sluiten voor de melancholie. Want ze had eigenlijk niet te klagen. Ze had een man, een job, een huis met een tuin. Of zoals een van haar collega's had gezegd: 'Je trouwt maar beter met zekerheid. Liefde is voor onnozelaars en niemand kan ooit winnen. En trouwens, de meeste mannen sterven voor hun vrouw, dus dan heb je daarna nog genoeg poen om een goed leven te leiden en kun je gaan lachen bij het graf van de klootzak.' Maar Roger leidde het leven van een pasja, ze kon zich maar beter voorbereiden op een platina huwelijk!

Terwijl Madeleine het onkruid wegtrok dat het bloembed had overwoekerd, maalde het in haar hoofd. En toen zag ze het! Verstopt onder de anemonen lag nog een blauwe envelop... Ze pakte hem voorzichtig, als ging het om de vleugels van een vlinder. Ze ging op de bank zitten, staarde een eeuwigheid naar de envelop en maakte hem daarna pas open. Het plezier nog even uitstellen, zoals vroeger, toen ze een snoepje kreeg maar het in haar zak stopte en pas later opat.

Tot ze het niet meer hield.

6.

Magritte duwde het witte hendeltje aan het hek tussen zijn vierkante tuin en de straat naar beneden en probeerde de vreselijke herinnering van zich af te schudden. Hoe hard hij ook probeerde om ze te vergeten, soms kwam ze nog door zijn hoofd spoken. Die aan zijn moeder, mishandeld door haar ontrouwe man, die al het geld er samen met zijn minnaressen doorheen joeg en zijn vrouw zonder een cent op straat liet staan, die moegetergd was door haar ongehoorzame zonen, zwaarmoedig. Régina was midden in de nacht verdwenen, gekleed in een linnen hemd en een zwarte wollen onderbroek, had niemand wakker gemaakt. Toen de jongens hadden gemerkt dat hun moeder er niet was, waren ze haar met hun hondje Titi gaan zoeken. Die had het spoor gevolgd naar een muurtje aan de Samber, achter in de tuin. Het lichaam van Régina Bertinchamps werd twee weken later gevonden in het water, dat donkerrood kleurde door de nabijgelegen metaalverwerkende fabrieken. Haar nachthemd zat over haar gezicht. Niemand nam het woord zelfmoord in de mond, ze had een vlaag van waanzin gekregen... Ze was pas veertig.

Magritte was door de dood van zijn moeder niet rustiger geworden, integendeel!

De heerlijke geur van een stoofpotje verdreef zijn zwarte gedachten. Dit was Georgettes specialiteit, met uitjes uit de moestuin. Hij had nooit durven toegeven dat de echte meester zijn vader was en dat hij, toen hij jonger was, zijn eten pikte en aan de modellen gaf die voor hem poseerden. René had geen tijd om zijn hoed af te zet-

ten. Hondje Jackie sprong op tegen zijn been en kefte alsof hij een week was weggeweest. Elke keer hetzelfde. Een ontvangst als voor een koning! Zijn hondje was gek op hem. Blinde liefde, onvoorwaardelijke trouw, niets beter dan een huisdier om je het gevoel te geven dat jij de beste bent, wat je ook doet. Beter dan de psych!

‘Ik ben het!’ riep hij vrolijk en trok zijn pantoffels aan.

Magritte haatte stof op de grond en op zijn kleren. Misschien omdat hij voortdurend last had van zijn keel?

‘Wie zou het anders zijn? De paus? Je bent tien minuten te laat. Ik dacht nog: het wil weer eens lukken dat hij zijn tram heeft gemist!’

Zoals altijd verweet Georgette hem niets. Als hij een keer niet op tijd was, wat maar zelden gebeurde, wachtte ze op hem met het eten en warmde ze zijn bord weer op zonder te sputteren. Er was vast iets anders dat haar op de zenuwen werkte...

‘Sorry, liefje.’

Lieve woordjes die hij op intieme momenten gebruikte of wanneer hij iets goed te maken had. Hij ging op het plekje zitten waar hij altijd zat, rug tegen de buffetkast die hij zelf had gemaakt, net als alle meubelen in huis. Heerlijk vond hij dat, elk stuk maken en schilderen.

De inrichting van het huis was een samenraapsel, de creaties van Magritte – er hingen niet veel schilderijen van hem aan de muur – naast kitscherige souvenirs waar Georgette gek op was. Zo stond er een barometer uit Oostende, versierd met schelpen, een aandenken aan de zee, en een gouden haantje uit Wallonië. Van elke reis bracht ze een prul mee. Dat vond René helemaal niet erg. Hij hield van zijn vrouw.

Ze gooide een aangebrande aardappel opzij en zette de pot midden op tafel, schepte het bord van haar man vol. Hij werd als eerste bediend, zelfs als er vrienden over de vloer kwamen, zo was René het gewend. Een verwend kind. Hoewel hij dat vroeger niet echt was geweest, telkens wanneer zijn vader geld had, gooide hij het over de balk, kon met niets omgaan en verspilde zijn geld aan mooie benen en paardenrennen.

Georgette ging zitten en at in stilte. Niet van haar gewoonte.

‘Wat is er, schattebout?’ vroeg René ongerust.

‘Mmm...’

‘Kom, ik zie wel dat er iets scheelt, wat is er?’

‘Wie is dat lelijk ding met haar bloemetjesjurk? En dan heb je haar ook nog eens twee keer getekend...’

Magritte moest glimlachen.

‘Ten eerste is ze niet lelijk, ze is knap’, zei hij, wist dat hij haar daarmee de gordijnen in joeg.

‘Ze heeft een grote neus.’

‘Kom kom, schatje, niet zo jaloers. Je weet dat ik alleen van jou hou.’

‘Eet je spruitjes en je spek maar op’, snauwde Georgette. ‘Ga je haar schilderen?’

‘Dat weet ik nog niet.’

‘Ik ben altijd je enige model geweest. Je zei dat geen enkele andere vrouw je zo kon inspireren.’

‘Dat is waar, maar herinner je je nog dat ik ook Anne-Marie Crowet heb getekend, de dochter van mijn advocaat en vriend?’

‘Niet hetzelfde. Dat was een bestelling.’

‘Je hebt gelijk’, gaf René toe.

‘Dus. Wie is die del met haar bloemen?’

‘Ach stop toch, ik weet zelfs niet eens of ze wel bestaat! Ik heb een soort visioen gehad.’

‘Nou nou, voor of na het café?’

‘Ik heb maar één biertje gedronken. En je weet heel goed dat ik nooit alcohol drink. En trouwens, het was ervoor. Door de zon, zeker, weet ik veel... Kom, niet kwaad zijn, liefje, je bent toch niet jaloers op een geest?’

Toch had Magritte, na alles wat hij met zijn moeder had meegeemaakt, moeten weten dat sommige geesten meer kunnen kwellen dan levenden.